

14

Nisan 2010

İKV DEĞERLENDİRME NOTU

AB KONSEYİ ZİRVESİ YAPILDI

Can Mindek

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

AB KONSEYİ ZİRVESİ YAPILDI

AB Konseyi Bahar Zirvesi 25–26 Mart 2010 tarihlerinde Brüksel'de yapıldı. Zirve'nin gündeminde Yunanistan'a yapılacak yardım, Avrupa 2020 stratejisi ve iklim değişikliği vardı. 25 Mart tarihinde Avro Alanı ülkelerinin hükümet ve devlet başkanları tarafından açıklanan bildiride, mali ve ekonomik istikrara ilişkin unsurlar ortaya koyuldu. Bu kapsamda, genel olarak Avro Alanı ülkelere ve özeld Yunanistan'a, içerisinde bulunduğu krizden kurtulması amacıyla sağlanacak yardım da belirlendi.

Yunanistan

Öncelikli olarak, Yunanistan tarafından 3 Mart'ta açıklanan ek önlemlerin 2010 yılı bütçe hedeflerine ulaşmak için yeterli olduğu vurgulandı ve Yunanistan'ın piyasaların güvenini yeniden kazanmak için sergilediği kararlı tutumun farkında olduğu ifade edildi. Yunanistan'dan bir talep gelmediği için henüz yürürlüğe koyulmayan AB önlemleri ise genel olarak şu unsurlardan ibaret:

1. Avro Alanı'nda mali istikrarın korunması amacıyla Avro Alanı ülkelerinin eşgüdümlü faaliyette bulunma konusundaki istekli tutumları yineleniyor.
2. Paket, Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Avrupa fonlarından oluşacak. İkili kredilere sağlanacak Avrupa yardımı, Avro Alanı üyesi ülkelerin oybirliğiyle belirlenecek, koşulluluğa bağlı olacak ve Komisyon ile Avrupa Merkez Bankası'nın değerlendirmelerine dayanacak.
3. Söz konusu Avrupa yardımına katılım gönüllülük üzerine kuruluyor. Her ne kadar Avro Alanı ülkelerinin gönüllü katkıda bulunmasına karar verilmiş olsa da Avrupa Merkez Bankası'ndaki anaparaları oranında (bu endeks ülkelerin GSYİH ile orantılıdır) yardım yapmaları bekleniyor.

Küresel mali kriz AB ekonomisi politikalarının sorgulanmasına neden olurken Yunanistan'da patlak veren iktisadi sorunlar AB içerisinde yeni tartışmaları başlattı. Zirve toplantısına damgasını vuran Yunanistan krizi, AB içerisinde dayanışma mı galip gelecek yoksa üye devletler arasında ayrışma mı başlayacak sorularını da gündeme getirdi. Zirve'de ayrıca Avrupa 2020 stratejisi ve iklim değişikliği konuları vardı.

Bildiride aynı zamanda, mevcut durumun Avro Alanı'nda mali istikrarın sağlanması için var olan çerçevenin ve kriz zamanlarında harekete geçme kabiliyetinin güçlendirilmesi gerektiğini gösterdiğinin altı çiziliyor. Bu kapsamda, AB'de ekonomi politikalarının güçlü eşgüdüm içerisinde geliştirilmesi ve AB'nin ekonomik yönetişiminin¹ ilerletilmesi gerektiği vurgulanıyor. Geleceğe ilişkin olarak, ekonomik ve bütçesel risklerin daha sıkı gözlenmesi için adımlar atılması çağırısı yapılıyor.

Bildirinin tam metnine <http://www.consilium.europa.eu/showPage.aspx?lang=en> adresinden ulaşılabilir (sayfada, dil değişiklikleri yapılarak aşağıda dipnotta belirtilen farklılıklar takip edilebilir).

Avrupa 2020

Beş temel hedefi istihdam, ar-ge, iklim ve enerji, eğitim, yoksulluk ve sosyal dışlanma ile mücadele olarak özetlenebilecek Avrupa 2020 stratejisi, Zirve sonucunda onaylandı ve strateji Haziran'da yapılacak Zirve'de kabul edilecek. (*Stratejiye ilişkin detaylı bilgiler 27 Şubat-5 Mart tarihli İKV e-bülteninde yer almaktadır*). Zirve sonucunda AB Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy, ortaya koyulan hedeflerin Avrupa modelinin bir özeti olduğunu ifade ederek çevre boyutu desteklenen sosyal piyasa ekonomisine vurgu yaptı. Buna ek olarak, AB'nin ekolojik ve toplumsal değerleri dikkate alan güçlü bir ekonomiye ihtiyacı olduğunu belirtti. Önemli bir nokta, Zirve sonuç bildirgesinde, 2020 yılı itibarıyla ulaşılması hedeflenen iklim ve enerji hedefleri (20/20/20) çerçevesinde, AB'nin sera gazı salınımlarını 2020 yılı itibarıyla 1990 yılı değerlerine oranla %30 azaltma hedefine bağlı olduğunun altı çiziliyor. AB'nin 2012 sonrası döneme ilişkin bu hedefinin, diğer gelişmiş ülkelerin eşdeğer taahhütlere girmelerine ve gelişmekte olan ülkelerin de mümkün olan sınırlar içerisinde katkıda bulunmalarına dayandığı ifade ediliyor.

Diğer taraftan, özellikle Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy tarafından sıklıkla dile getirilen ortak tarım politikası da Avrupa 2020 içerisinde yer aldı. Taslak metinde atıf yapılmayan bu politika alanının istihdam ve büyüme potansiyeliyle yeni stratejiye büyük katkı yapacağı ifade edildi. Üye devletlerin ulusal hedeflerini, Komisyon ile diyalog içerisinde geliştirecekleri ve sonuçların Haziran Zirvesinde masaya yatırılacağı belirtiliyor. Makroekonomik ve yapısal gelişmeler AB Konseyi tarafından sunulacak yıllık raporlarla izlenecek.

¹ İngilizce metinde yer alan "the economic governance of the European Union" çevrilmiştir. Bildirinin Fransızca metninde 'Avrupa Birliği'nin ekonomik yönetimi' anlamına gelen "le gouvernement économique de l'Union européenne" kullanıyor. AB Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy tarafından yapılan açıklamada, asimetrik çevirinin üzerinde durulmaması gerektiği, konunun özünde bir farklılık olmadığı belirtildi.

Yoksullukla mücadele ve sosyal içerme – bir yetki sorunu mu?

Avrupa 2020 stratejisinin önemli unsurlarından biri olan yoksullukla mücadele, bir taraftan da sosyal dışlanmanın önüne geçmeyi hedefliyor. Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma Madde 151 (ATA Madde 136), Birlik ve üye devletlerin, istihdamın teşvik edilmesi, sosyal koruma ve sosyal diyalog gibi alanlarda tedbirler uygulayabileceğini belirtmektedir. Madde 153 (ATA Madde 137) ise Birliğin, işçi hakları ve sosyal dışlamayla mücadele gibi konularda üye devletlerin faaliyetlerini tamamlayacağını ifade etmektedir. Üye devletlerin sosyal güvenlik sistemine mündemiç ilkelerin hanel görmeyeceğinin belirtildiği ilgili maddede, AB Konseyi'nin Direktifler çıkararak hareket edebileceği alanlar arasında "sosyal dışlamayla mücadele" sayılmamaktadır. AB hukukunun dayandığı temel ilkelerden olan "ikincillik ve orantısallık" uyarınca Birlik münhasır yetkisine airmeyen alanlarda

ifade ediliyor. Üye devletler ve AB'nin, gelişmekte olan ülkelerin iklim değişikliği ile mücadele çalışmalarına 2010–2012 arasında yıllık 2,4 milyar Avro katkı sağlama taahhüdünün halen geçerli olduğu belirtiliyor. Öte yandan, Haziran Zirvesinde iklim değişikliği konusunda somut adımlar atılması için Komisyon'un şu hazırlıkları yürüttüğü vurgulandı:

- AB dışındaki ülkeler tarafından verilen taahhütleri içeren ve karşılaştıran bir çalışma;
- Sera gazı salınımlarının azaltılması konusunda %20 hedefinin %30'a yükseltilmesine ilişkin etki analizi;
- Bu alanda alınacak önlemler sonucunda belirli sanayi dallarının ticarete dezavantajlı konumda kalmaması için detaylı bir rapor.

Zirve sonucunda bir açıklama yapan Yunanistan Başbakanı Yorgo Papandreou, yardım mekanizmasının kurulmasının yeterli olduğunu, ülkesinin şimdilik yardım talep etmeye ihtiyaç duymadığını ifade etti. Üye devletler tarafından oluşturulan mekanizmanın Avro Alanı'nın istikrarı için bir garanti olmaktan öte, Yunan halkının fedakârlığının tanındığının bir göstergesi olduğunu ileri sürdü. Yunanistan'da kabul edilen önlemlerin yeterli olduğunu düşündüğünü belirten Papandreou, İstikrar ve Büyüme Pakti'nda yer alan önleme ve cezalandırma mekanizmalarının güçlendirilmesini desteklediğini de sözlerine ekledi.

Yunanistan'a verilecek desteğin kararlaştırılmasının ardından liderler tarafından yapılan açıklamalarda, AB'de dayanışmanın önemine ve kriz karşısında sistemde değişikliğe gidilmesinin gerekliliğine değinildi. AB Konseyi Başkanı Herman Van Rompuy, 11 Şubat 2010'da alınan kararda sorumluluğun Yunanistan'a bırakıldığı ve Avrupalı ortaklarının gerektiği yerde dayanışma içerisinde hareket edeceğinin belirtildiğine dikkat çekerek; her iki tarafın da üzerine düşeni yerine getirdiğini vurguladı.

Avrupa Komisyonu Başkanı José Manuel Barroso, uzlaşa sağlanmasının Yunanistan için bir güvenlik ağı oluşturduğunu ifade etti. Oluşturulacak paketin tamamen "Avrupalı" olması gerektiğini savunan ve IMF'nin dahil edilmesine karşı çıktığı bilenen Avrupa Merkez Bankası Başkanı Jean Claude Trichet ise, bir çözüm bulunmasından dolayı memnuniyet duyduğunu ve Yunanistan'ın bu mekanizmayı kullanmasına gerek kalmayacağını düşündüğünü dile getirdi.

Federal Almanya Şansölyesi Angela Merkel, Zirve sonucunda, Yunanistan krizinin Avro Alanı'nın istikrarını bozmasına izin verilmediğini belirtti. IMF'nin çözüm sürecine dahil edilmesinin en doğru ve güvenilir yol olduğunu ifade eden Merkel, oluşturulan mekanizmanın son çare olarak kullanılacağını vurguladı. İstikrar ve Büyüme Paketi'nde yer alan önleme ve cezalandırma mekanizmalarının güçlendirilmesine ilişkin olarak bir çalışma grubu kurulmasının kararlaştırıldığını hatırlatarak, tüm seçeneklerin masada olduğunu sözlerine ekledi. Mevcut kuralların gerektiği gibi işlemediğini ifade eden Angela Merkel, sistemik yanıtlar geliştirilmesi gerektiğini, bunun da antlaşmalarda değişiklik yapılmadıkça mümkün olmadığını belirtti. Şansölye, 2011 yılı için bir Hükümetler Arası Konferans çağrısı yapmak için çok erken olduğunu da altını çizdi.

Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, son çare olarak düşünülen yeni mekanizmanın Fransa ve Almanya'nın ortak çalışmalarının ürünü olduğunu ifade etti. Avro Alanı'nın kendi kaderini eline aldığını vurgulayan Sarkozy, bütçesel hükümlerin, bir daha krizlere yer vermeyecek şekilde izlenmesinin önemine değindi. İstikrar ve Büyüme Paketi'nde öngörülen sistemin mevcut durumda her şarta uygulanabilir olmadığını belirten Cumhurbaşkanı, çalışma grubunun ortaya koyacağı verilerin önem taşıdığının altını çizdi.